

Sygn. akt V KK 68/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Karnej w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2022 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w sprawie A. H. F.

uniewinnionej od zarzutu z art. 190a k.k.

kasacji Prokuratora Rejonowego w R. na niekorzyść

oskarżonej od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 1 października 2021 r., sygn. akt IV Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2021 r., w sprawie II K (...), Sąd Rejonowy w R. uniewinnił A. H. F. od zarzucanego jej czynu z art. 190a k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. polegającego na tym, że w bliżej nieustalonym okresie czasu od stycznia 2018 roku

do 3 lutego 2020 roku w R. uporczywie nękała P. F. w ten sposób, że nachodziła go w miejscu pracy oraz wielokrotnie wykonywała połączenia telefoniczne oraz wysyłała wiadomości tekstowe na numer abonencki [...], co wzbudziło w pokrzywdzonym uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia i w istotny sposób naruszyło jego prywatność, przy czym jej zdolność rozpoznania znaczenia czynu i kierowania swoim postępowaniem w czasie popełnienia przestępstwa była w znacznym stopniu ograniczona.

Apelację od tego wyroku złożył Prokurator Rejonowy w R., który na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść i rzutujący w konsekwencji na błędne uniewinnienie oskarżonej A. H. F. od popełnienia zarzucanego jej czynu, a polegający na niesłusznym przyjęciu przez Sąd orzekający, że zebrany w toku postępowania materiał dowodowy nie daje podstaw do stwierdzenia, że oskarżona swym zachowaniem wyczerpała znamiona zarzucanego jej czynu, podczas gdy prawidłowa ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego, ujawnionego w toku przewodu sądowego, prowadzi do przeciwnych wniosków.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania. Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 1 października 2021 r., w sprawie IV Ka (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy w R., który na podstawie art. 523 § 1 i 3 k.p.k. zarzucił rażące naruszenie przepisu prawa karnego procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 29 § 1 k.p.k., polegające na rozpoznaniu apelacji oskarżyciela publicznego od wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 8 czerwca 2021 r., w sprawie II K (...), w składzie jednego sędziego, podczas gdy postępowanie przygotowawcze prowadzone przeciwko A. H. F. zostało zakończone w formie śledztwa, co obligowało Sąd odwoławczy do orzekania w składzie trzech sędziów i spowodowało bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W konkluzji Prokurator Rejonowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Rejonowego w R. była zasadna i to w stopniu oczywistym. Zaskarżony wyrok rzeczywiście zapadł z rażącym naruszeniem przepisów prawa wymienionych w zarzucie kasacji. Ocena tego rodzaju przemawiała za rozpoznaniem środka zaskarżenia w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k. na posiedzeniu bez udziału stron i uwzględnienie go w całości.

Trafnie podniesiono w kasacji, że w trakcie wydawania wyroku przez Sąd Okręgowy, doszło do obrazy przepisów postępowania stanowiących bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż Sąd rozpoznający sprawę w postępowaniu odwoławczym był nienależycie obsadzony, a to w składzie jednoosobowym, zamiast trzyosobowym. Autor kasacji prawidłowo wskazał, że początkowo postępowanie przygotowawcze o sygn. akt PR Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w R. zostało wszczęte w formie dochodzenia (k. 14, 48, 67). Natomiast art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 i innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, zmienił z dniem 31 marca 2020 r. treść art. 190a k.k. W wyniku tej nowelizacji, nastąpiło podwyższenie sankcji karnej do 8 lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 190a § 1 k.k. W konsekwencji postanowieniem z dnia 30 października 2020 r. w niniejszej sprawie wszczęto śledztwo i w tej formie postępowanie przygotowawcze zostało zakończone. Akt oskarżenia wpłynął do Sądu I instancji w dniu 30 listopada 2020 r. Sąd ten rozpoznał sprawę w postępowaniu zwyczajnym w składzie jednoosobowym, a następnie w dniu 8 czerwca 2021 r. wydał wyrok. W dniu 6 sierpnia 2021 r. akta sprawy wraz z apelacją oskarżyciela publicznego wpłynęły do Sądu Okręgowego w P.. Zarządzeniem Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w P. z dnia 19 sierpnia 2021 r. o wyznaczeniu rozprawy głównej, do rozpoznania sprawy wyznaczono skład jednoosobowy (k. 219). W takim też składzie zapadł zaskarżony kasacją wyrok Sądu odwoławczego.

Słusznie wskazał autor kasacji, że przedmiotowej sprawie winna zostać zastosowana ogólna zasada ustalania składu sądu odwoławczego wyrażona w art. 29 § 1 k.p.k., który stanowi, iż na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie

trzech sędziów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Taki wyjątek stanowi art. 449 § 2 k.p.k., zgodnie z którym, jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, w postępowaniu prywatnoskargowym oraz w postępowaniu przyspieszonym, skład sądu odwoławczego jest jednoosobowy, chyba że zaskarżone orzeczenie sąd pierwszej instancji wydał w innym składzie niż w składzie jednego sędziego. A zatem w składzie trzech sędziów sąd okręgowy jako sąd odwoławczy orzeka między innymi wówczas, gdy postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie śledztwa. Dla ustalenia składu sądu na rozprawie apelacyjnej znaczenie ma więc to, w jakiej formie postępowanie przygotowawcze zostało zakończone, a nie to, w jakiej było prowadzone. *Ratio legis* regulacji zawartej w art. 449 § 2 k.p.k. polega bowiem na umożliwieniu orzekania w instancji odwoławczej przez jednego sędziego z uwagi na wagę i ciężar gatunkowy konkretnej sprawy. Nie ulega wątpliwości, że sąd odwoławczy ze względów gwarancyjnych winien każdorazowo dokonywać formalnej weryfikacji trybu postępowania przygotowawczego oraz jego legalności, której to wynik determinuje skład sądu odwoławczego. Wadliwość proceduralna, polegająca na rozpoznaniu wniesionego środka odwoławczego przez sąd w składzie jednoosobowym, czyli w składzie nieprzewidzianym przez obowiązujące przepisy dla danego rodzaju spraw, skutkuje zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Innymi słowy, niedostrzeżenie faktu, że postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie śledztwa i rozpoznanie apelacji oraz wydanie wyroku przez sąd w składzie jednoosobowym, stanowi rażącą obrazę art. 29 § 1 k.p.k i powoduje wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30 grudnia 2020 r., I KK 136/20, LEX nr 3245712; z dnia 20 lutego 2019 r., III KK 624/17, OSNK 2019, z. 7, poz. 33; z dnia 14 marca 2019 r., V KK 64/19, LEX nr 2634152; z dnia 12 kwietnia 2018 r., III KK 136/18, LEX nr 2486128; z dnia 25 maja 2017 r., V KK 115/17, LEX nr 2294421).

W niniejszym postępowaniu nie miał zastosowania przepis art. 14fa wprowadzony ustawą z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 1023), którą znowelizowano ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem

COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842), albowiem wyjątek orzekania w jednoosobowym składzie przez sąd odwoławczy dotyczy orzekania w sprawach o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, co nie miało miejsca w rozpoznawanej sprawie.

A zatem, wobec wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, obowiązkiem Sądu Najwyższego było uchylenie orzeczenia bez badania związku przyczynowego pomiędzy uchybieniem, a treścią orzeczenia nim dotkniętego.

W konsekwencji Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd II instancji winien ukształtować skład Sądu w zgodzie z przepisami prawa (art. 449 § 2 k.p.k. w zw. z art. 29 § 1 k.p.k.).